

N:o 77.

Ank. till Riksd. kansli den 22 april 1904, kl. 5,30 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande af uppgjort förslag i fråga om uppförande vid Växjö hospital för Kronobergs och Blekinge läns räkning af en vårdanstalt för sinnessjuka.

(2:a U. A.)

Uti en till Riksdagen aflåten, den 11 mars 1904 dagtecknad proposition (n:o 65) har Kungl. Maj:t föreslagit, att — sedan, på sätt bifogadt utdrag af statsrådsprotokollet öfver civilärenden för samma dag utvisade, af Kronobergs och Blekinge läns landsting utsedda kommitterade hos Kungl. Maj:t anhållit om tillstånd att å Växjö hospitals område å plats, som medicinalstyrelsen anvisade, samt i öfverensstämmelse med af öfverintendentsämbetet och medicinalstyrelsen godkända ritningar uppföra en upptagningsanstalt för vård af 40 sinnessjuka, samt medicinalstyrelsen uppgjort förslag till de närmare villkor och bestämmelser, som för det ifrågasatta medgifvandet syntes böra uppställas, — Riksdagen måtte för sin del medgifva, att uti förevarande ämne aftal af innehåll statsrådsprotokollet utvisade finge mellan staten å ena samt Kronobergs och Blekinge läns landsting å andra sidan träffas.

Enligt åberopade statsrådsprotokollet har departementschefen vid föredragning af detta ärende anfört följande:

Bih. till Riksd. Prot. 1904. 4 Saml. 1 Afd. 53 Haft. (N:o 77).

»Med anledning af väckt fråga om förbättrad sinnessjukvård inom respektive län hade Kronobergs och Blekinge läns år 1902 församlade landsting tillsatt särskilda kommittéer för frågans utredning. Efter det dessa kommittéer i samråd afgifvit utlåtanden, företogs frågan till behandling af 1903 års landsting i nämnda län, och hafva därefter uti en till Kungl. Maj:t ställd, af Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Kronobergs län med underdånig skrifvelse den 22 oktober 1903 öfverlämnad skrift af Kronobergs och Blekinge läns landsting utsedda kommitterade anhållit om nådigt tillstånd att å Växjö hospitals område å plats, som medicinalstyrelsen anvisade, samt i öfverensstämmelse med af öfverintendentensämbetet och medicinalstyrelsen godkända ritningar uppföra en upptagningsanstalt för vård af 40 sinnessjuka.

Genom nådig remiss anbefalld att öfver denna framställning afgifva underdånigt utlåtande, infortrade medicinalstyrelsen direktionens för Växjö hospital yttrande i ärendet.

Direktionen tillstyrkte bifall till ansökningen under uttalande af den önskan, att i den ifrågasatta byggnaden plats måtte kunna beredas för första klassens patienter, hvarigenom behöfligt utrymme för betjäningen å hospitalet kunde vinnas.

För egen del anförde medicinalstyrelsen uti underdånigt utlåtande den 20 januari 1904 följande.

Upptagningsanstalten i fråga, hvilken vore afsedd för sådana sinnessjuka, som omförmäldes i § 46 af nådiga stadgan angående sinnessjuka den 14 juni 1901, vore i hög grad af behovet påkallad, enär det ofta hände, att plats å hospital ej kunde omedelbart beredas en sjuk, som däraf vore i behof. Särskildt gällde detta beträffande Kronobergs län, hvilket icke vid något af sina lasarett kunde bereda provisorisk vård åt sinnessjuka. De Blekinge läns landsting tillhörande lasarett i Karlskrona och Karlshamn hade visserligen afdelningar för plats åt tillsammans 5 sinnessjuka, men dels vore detta antal platser alldeles otillräckligt och motsvarade på intet sätt behovet, dels vore afdelningarna — enligt hvad styrelsen erfarit af öfverinspektörens för sinnessjukvården i riket berättelser öfver inspektion af sinnessjukvårdsafdelningarna å nämnda lasarett — i flera afseenden mycket bristfälliga och föga lämpliga för sitt ändamål. Det förhållandet, att två landsting skulle uppföra gemensam upptagningsanstalt, ansåge styrelsen ej böra utgöra hinder för bifall till ansökningen; visserligen komme Blekinge läns landsting att hafva sin anstalt förlagd utom sitt läns område och på relativt långt afstånd från de insjuknades hemvist, men med de goda järnvägskommunikationer, som förefunnes mellan skilda delar af

Blekinge län och Växjö, torde svårigheten med de sjukas transport från Blekinge län ej blifva väsentligt större än med transporten af sjuka från Kronobergs läns aflägsnare delar. Styrelsen funne sålunda allt skäl att tillstyrka nådigt bifall till kommitterades underdåniga ansökan om uppförandet af en för båda länen gemensam upptagningsanstalt.

Hvad beträffade frågan om den nya upptagningsanstaltens förläggande å Växjö hospitals område, hade liknande underdåniga framställningar förut blifvit af Kungl. Maj:t och Riksdagen bifallna och öfverenskommelser i anledning där af fastställda mellan staten å ena sidan och följande landsting å den andra, nämligen: Malmöhus läns landsting angående upptagningsanstalten vid Lunds hospital enligt nådiga bref af den 12 juni 1891 och den 19 maj 1893, Värmlands läns landsting angående dylik anstalt vid Kristinehamns hospital enligt nådigt bref af den 29 maj 1896, Västernorrlands läns landsting angående liknande anstalt vid Härnösands hospital enligt nådigt bref af den 19 maj 1899 och Uppsala läns landsting angående sådan anstalt vid Uppsala hospital enligt nådiga bref af den 6 juni 1902 och den 30 januari 1903. Af dessa anstalter vore den sistnämnda under uppförande, under det de tre förstnämnda varit i bruk ett antal år, hvar under de visat sig funktionera väl och vara till gagn för respektive anstalter genom det tillfälle de lämnat till anordnande af väl inredda öfvervakningsafdelningar. Sinnessjukvården hade äfven på annat sätt haft fördel af uppförandet af landstingens upptagningsanstalter å statens hospitals områden. Sålunda kunde de sjuka från början föras till den anstalt, där de skulle erhålla slutlig vård, och slippa en på dem mycket menligt inverkan förflyttning till annan anstalt, och vidare komme de under vård af speciellt utbildade läkare och skötarpersonal, hvarjämte en större, för sinnessjukvård inrättad anstalt erbjöde en mängd för de sjukas kurerande och vård lämpliga anordningar, hvilka ej kunde finnas å ett lasarett, där afdelningen för sinnessjuka blefve endast ett bihang.

Vid godkännandet af ritningar till landstingens upptagningsanstalter hade styrelsen lagt synnerlig vikt vid att anstalterna fått den för hospitalen lämpligaste anordning; sålunda hade alla de hittills uppförda anstalterna inredds som öfvervakningsafdelningar för att afhjälpa hospitalens brist å sådana afdelningar, och den under uppförande varande anstalten vid Uppsala hospital inreddes på samma sätt. Sedan emellertid Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 6 juni 1902 anvisat medel till vissa förändringar af Växjö hospitals lägenheter, hvarigenom den så kallade cellafdelningen apterades till öfvervakningsafdelning,

komme anstalten att tillsammans med redan nu befintliga platser för öfvervakning förfoga öfver sådana platser till ett antal af 40—50. Att under sådana förhållanden anordna alla de fyrtio platser, som genom uppförandet af landstingens nu ifrågasatta paviljong skulle förvärfvas, för öfvervakning, vore ej lämpligt, då hospitalets nuvarande behof vore med ett färre antal öfvervakningsplatser till fullo tillfredsställdt. I förslaget till öfverenskommelse rörande den nu ifrågasatta upptagningsanstalten hade styrelsen därför ändrat den vanliga bestämmelsen, att anstalten skulle användas såsom upptagningsanstalt för nyligen insjuknade, därhän, att hospitalets direktion berättigades att använda anstalten för vård af sinnessjuka.

Inremitterandet af de sjuka till länsafdelningen skulle, enligt medicinalstyrelsens mening, lämpligast ske af de olika landstingens egna tjänstemän, sålunda af lasarettsläkaren i Växjö angående sjuka från Kronobergs län och af lasarettsläkaren i Karlskrona angående sjuka från Blekinge län.

Hvad patientafgifterna till staten beträffade, hade Kungl. Maj:t i anledning af Riksdagens skrifvelse den 20 maj 1902 i nådigt bref den 6 juni samma år anbefallt styrelsen att vid afgifvande af underdånigt förslag till dessa afgifter taga under öfvervägande, huruvida icke nedläggning i då utgående belopp, 2 kronor 50 öre per patient och dag, skulle kunna göras; och i nådigt bref den 30 januari 1903 hade Kungl. Maj:t bestämt, att för hvarje patient å upptagningsanstalten vid Uppsala hospital skulle till staten erläggas en afgift af 2 kronor per dag. Då dagafgiften vid länens samtliga upptagningsanstalter å rikets hospital torde böra vara densamma, och förhållandena vid den blifvande anstalten vid Växjö hospital i allt väsentligt vore lika med dem vid motsvarande anstalt vid Uppsala hospital, hade styrelsen föreslagit dagafgiften till 2 kronor per patient.

Angående slutligen uppsägning af öfverenskommelsen med landstingen hade styrelsen föreslagit den ändringen, att hvartdera landstinget skulle äga att utse en ledamot i den af fem personer bestående nämnd, som hade att bestämma värdet å byggnaden.

I öfrigt hade styrelsen ingen anledning att vid detta tillfälle afvika från de bestämmelser, hvilka i föregående liknande fall, nämligen för Malmöhus, Värmlands, Västernorrlands och Uppsala län, af Kungl. Maj:t godkänts.

Medicinalstyrelsen tillstyrkte sålunda nådigt bifall till den af kommitterade gjorda framställningen på följande villkor:

att för emottagande vid Växjö hospital af sinnessjuka från Kronobergs och Blekinge län i sådana fall, som omförmäldes i § 46 af stadgan angående sinnessjuka den 14 juni 1901, länens landsting berättigades att å staten tillhörigt område vid Växjö hospital och på plats, som af medicinalstyrelsen bestämdes, samt i enlighet med af medicinalstyrelsen godkänd ritning uppföra en byggnad för 40 sinnessjuka;

att landstingen vidkändes kostnaden ej mindre för byggnadens uppförande med dithörande stadig grundläggning, promenadgårdar, värmeapparater och vattenledningsrör, än äfven för all fast inredning med mera, som erfordrades för byggnadens begagnande, samt att landstingen för framtiden bestrede underhållskostnaden därför;

att staten anskaffade och underhölle all den lösa utredningen samt ombesörjde och bekostade allt hvad för de sjukas vård i öfrigt erfordrades;

att landstingens anstalt införlifvades med hospitalets öfriga för sjukvården afsedda afdelningar, samt att hospitalets styrelse berättigades att fritt förfoga öfver den nya anstalten och använda densamma för vård af sinnessjuka, utan afseende på om dessa tillhörde Kronobergs eller Blekinge län eller något annat län; dock med villkor, att för sinnessjuka i de fall, som omförmäldes i § 46 af stadgan angående sinnessjuka den 14 juni 1901, fyrtio platser, 10 för män och 10 för kvinnor från hvartdera länet, alltid och utan invändning funnes disponibla till upptagning endast för sjuka från Kronobergs och Blekinge län, och att en fullgod vård bereddessa;

att granskning af ansökningshandlingar om tillfällig hospitalsvård åt däraf i behof varande sinnessjuka från Kronobergs eller Blekinge län skedde i den ordning, att ifrågavarande patienter af lasarettsläkaren i Växjö angående sjuka från Kronobergs län och af lasarettsläkaren i Karlskrona angående sjuka från Blekinge län remitterades till länsafdelningen på Växjö hospital för att där vårdas, till dess för deras hospitalsvård föreskrifna intyg och ansvarsförbindelser genom vederbörande lasarettsdirektions försorg anskaffats, hvarefter dessa sjuka, såvidt de pröfvades vara till hospitalsvård berättigade, borde vinna inträde å hospitalet i alldeles samma ordning som andra sinnessjuka och utan något som helst företräde för dem såsom tillhörande Kronobergs eller Blekinge län;

att för hvarje patient erlades afgift till staten, hvilken afgift för de första fem åren, efter det anstalten tagits i bruk, utginge med 2 kronor för dag och därefter för fem år i sänder bestämdes af Kungl. Maj:t på medicinalstyrelsens förslag och efter landstingens hörande;

att afgiften betalades kvartalsvis af lasarettsdirektionerna i Växjö och Karlskrona;

att emellertid ett minimibelopp af tre tusen kronor för hvarje län och år skulle i patientafgifter till staten utgöras;

att, så snart någon å anstalten intagen sinnessjuk därifrån utskrefves eller blefve å hospital eller asyl intagen, vederbörande landstings betalningsskyldighet för samma patient upphörde, hvarför underrättelse därom genom hospitalets syssloman utan dröjsmål borde lämnas vederbörande lasarettsdirektion med uppgift tillika om den tid, hvarunder patienten varit å anstalten vårdad; samt

att å ena sidan staten och å andra sidan landstingen samfällt förbehölles ömsesidig rätt till uppsägning af öfverenskommelsen, att upphöra två år efter uppsägningen, med skyldighet för staten att ersätta landstingen kostnaden för byggnaden, därest uppsägningen skedde af staten, med det belopp, som bestämdes af fem gode män, af hvilka staten utsåge två och landstingen hvar sin och de sålunda valda den femte, dock att värdet ej finge öfverskrida verkliga kostnaden för byggnadens uppförande, samt, därest uppsägningen skedde af landstingen, med två tredjedelar af det på förenämnda sätt bestämda värde.

I likhet med medicinalstyrelsen finner jag det förhållandet, att två läns landsting skulle uppföra gemensam anstalt, ej böra utgöra hinder för nådigt bifall till ansöknigen, då de båda länen på grund af kommunikationsförhållandena torde blifva i det närmaste likställda i afseende å de sjukas forslande till anstalten. Den af medicinalstyrelsen förordade ändring i förslaget till öfverenskommelse rörande den ifrågasatta anstalten, enligt hvilken ur öfverenskommelsen skulle uteslutas den vanliga bestämmelsen om anstaltens användande såsom upptagningsplats för nyligen insjuknade och i stället hospitalets direktion berättigas att använda anstalten för vård af sinnessjuka, finner jag, med hänsyn till det stora antal öfvervakningsplatser, som genom cellafdelningens vid Växjö hospital förändring till öfvervakningsafdelning uppstår, lämplig, därest, på sätt medicinalstyrelsen föreslagit, 40 platser reserveras för upptagning af sjuka från Kronobergs och Blekinge län.

Mot medicinalstyrelsens förslag beträffande dagafgiftens utgående med två kronor för patient och sättet för utseende af nämnd för bestämmande af värdet å byggnaden i händelse af öfverenskommelsens uppsägning har jag icke heller något att erinra.

I öfrigt är det nu uppgjorda förslaget till öfverenskommelse mellan staten å ena samt Kronobergs och Blekinge läns landsting å andra sidan affattadt i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de förslag till

liknande uppgörelser mellan staten samt Malmöhus läns landsting år 1891, Värmlands läns landsting år 1896, Västernorrlands läns landsting år 1899 och Uppsala läns landsting år 1902, hvilka blifvit af såväl Riksdagen som Kungl. Maj:t godkända. Det i alla dessa förslag förekommande uttryck, att landstingens betalningsskyldighet för patient, som från lasarett till anstalten remitterats, upphör, då patienten intages å hospital eller asyl, afser naturligtvis här det fall, att patienten, efter i stadgad ordning vunnit behörighet till vård å hospital eller asyl, därstädes erhåller sådan, men åsyftar däremot icke den händelse, att någon till anstalten hörande patient, innan behörighet till vård såsom hospitals- eller asylpatient i vederbörlig ordning ernåtts, i stället för att vårdas i anstalten inlägges å hospitalet.

Då väsentliga fördelar skulle genom det nu föreliggande förslagets antagande och utförande vinnas närmast för vården af de i § 46 af förenämnda stadga afsedda sinnessjuka, nämligen sådana, som äro i trängande behof af vård å hospital, men för hvilka plats därstädes icke kan genast beredas, och då villkoren i förslaget synas mig affattade med behörigt afseende å såväl statens som de båda länens intressen, hemställer jag i underdånighet, att Kungl. Maj:t täcktes i nådig proposition föreslå Riksdagen att för sin del medgifva, att i förevarande ämne aftal af angifvet innehåll må mellan staten å ena samt Kronobergs och Blekinge läns landsting å andra sidan träffas.»

Utskottet, som icke haft något att erinra mot hvad i oförmälda hänseende föreslagits, hemställer,

att Kungl. Maj:ts förevarande proposition må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 22 april 1904.

På statsutskottets vägnar:

HUGO TAMM.
